

Regionstyrelsen
Regionledningskontoret
Kristian Hemström

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-04-29

RS 2020-0173

Regionstyrelsen

Yttrande över promemorian Klimatdeklaration för byggnader (Ds 2020:4)

Ärendebeskrivning

Finansdepartementet har remitterat lagförslag om Klimatdeklaration för byggnader till Region Stockholm.

Beslutsunderlag

Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Sammanfattning av Klimatdeklaration för byggnader (Ds 2020:4)
Fastighets- och serviceförvaltningens protokollsutdrag den 26 mars 2020
Fastighetsförvaltningens tjänsteutlåtande den 13 mars 2020
Tillväxt- och regionplanenämndens yttrande enligt delegation den 5 mars 2020

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Finansdepartementet över promemorian Klimatdeklaration för byggnader (Ds 2020:4).
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Regionledningskontorets förslag och motivering

Sammanfattning

Finansdepartementet har utarbetat ett lagförslag om att byggherrar ska deklarerar nya byggnaders klimatpåverkan i en klimatdeklaration. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2022. Region Stockholm har genom remiss ombetts lämna synpunkter på lagförslaget.

Region Stockholm är positiv till förslaget om klimatdeklaration för byggnader vid nybyggnation. Kravet ligger i linje med Region Stockholms

ambitioner om att minska klimatpåverkan från byggprojekt. Det är positivt att Boverket föreslås få i uppdrag att upprätta en öppen databas för byggprojekt med klimatdata för produkter och material, samt uppdraget att ta fram informations- och vägledningsunderlag för klimatdeklarationerna. Sammantaget skapar detta tydlighet för beställare och utförare samt bidrar till att bygga kunskap och erfarenhet kring klimatpåverkan från byggsektorn. Detta kommer också att underlätta Region Stockholms interna klimatmålsarbete. Region Stockholm anser att det är av vikt att rapporteringen integreras och återanvänder information i andra tillstånds- och rapporteringsprocesser vid nybyggnation.

Bakgrund

Lagförslaget innebär att byggherrar ska upprätta en klimatdeklaration för nya byggnader, med vissa undantag. Klimatdeklarationen ska omfatta råvaruförsörjning, transport och tillverkning av byggprodukter, samt transport och bygg- och installationsprocessen under byggproduktionsskedet. Klimatdeklarationen ska omfatta byggnadens s.k. klimatskärm och samtliga bärande konstruktionsdelar och innerväggar. Både generiska och produktspecifika klimatpåverkansvärden får användas för deklARATION. Boverket föreslås föra register samt vara tillsynsmyndighet för klimatdeklarationerna.

Lagens syfte är att minska klimatpåverkan vid uppförande av byggnader genom att synliggöra denna påverkan, och är tänkt som ett första steg till att nya byggnader ska uppföras med lägre klimatpåverkan med avseende på byggnadens totala livscykelpåverkan. Klimatdeklarationen ska enligt lagförslaget, som ett minimum, innehålla en slutberäkning av byggnadens inbyggda klimatpåverkan. Den ska även fungera som ett stöd för att byggherrar ska ges möjlighet att arbeta med klimatreducerande åtgärder under byggprojektet.

Boverket föreslås få i uppdrag från regeringen att stödja genomförandet av lagen om klimatdeklarationer genom att:

- Utveckla en öppen databas med relevanta klimatdata som ska kunna användas för beräkning av klimatpåverkan från byggnader ur ett livscykelperspektiv.
- Utveckla informations- och vägledningsunderlag.
- Ta fram en plan för den fortsatta utvecklingen av klimatdeklarationer för att inkludera hela livscykeln och därtill upprätta gränsvärden för klimatpåverkan för byggnader.

Ärendet har remitterats till fastighets- och servicenämnden och tillväxt- och regionplanenämnden.

*Region Stockholms yttrande till Finansdepartementet över
Klimatdeklaration för byggnader (Ds 2020:4)*

Region Stockholm är positiv till förslaget om klimatdeklaration för byggnader. Det är viktigt att synliggöra byggnaders inbyggda klimatpåverkan ur ett livscykelperspektiv. Det är en bra utgångspunkt för att identifiera och implementera klimatreducerande åtgärder i byggprocessen för reproducerbara byggnader och byggtekniker. Krav på klimatdeklarationer skapar tydlighet för beställare och utförare samt bidrar till att bygga kunskap och erfarenhet kring klimatpåverkan från byggsektorn.

Region Stockholm är byggherre för kollektivtrafik- och vårdfastigheter. Lagförslaget innebär att Region Stockholms nya byggnader kommer att behöva klimatdeklarerats och klimatpåverkan rapporteras in till utnämnd myndighet.

Arbetet med att reducera klimatpåverkan i byggprocessen är en förhållandevis ny miljöfråga för byggbranschen. Branschens kompetens, arbetsmetoder och verktyg är under utveckling. Klimatkalkylers relevans och noggrannhet begränsas av tillgången till klimatdata, och idag finns det en begränsad tillgång till produktspecifika miljövarudeklarationer. Därför ser Region Stockholm positivt på att Boverket får i uppdrag att stötta byggherrar genom att utveckla en öppen databas med klimatdata för beräkning av klimatpåverkan från byggnader ur ett livscykelperspektiv, utveckla underlag för vägledning och information samt ta fram en plan för den fortsatta utvecklingen av klimatdeklarationer för byggnader. Detta material kommer att understödja och underlätta Region Stockholms klimatmålarbete i byggprojekt samt vid genomförande av klimatdeklarationerna.

Införandet av en lag om klimatdeklarationer kommer att medföra en omställning för byggbranschen. Region Stockholm anser att det är bra att förslaget utformas som ett stegvis införande, vilket ger möjlighet att säkerställa att en upprepning av historiska konsekvenser undviks, där nya krav implementeras så snabbt att andra problem uppstår.

Processen för rapportering måste vara administrativt effektiv

Utredningen pekar på att en risk finns för en ökad kostnad för byggaktören att upprätta en klimatdeklaration vilket kan påverka bostadsinvesteringarna, men utredningen menar att detta sannolikt har en marginell påverkan. Även om den ökade kostnaden är begränsad är det viktigt att de regelbördor som driver kostnader totalt sett går ner. I de fall ökade kostnader åläggs byggaktörerna vill Region Stockholm framhålla att det finns en risk att dessa ökade kostnader i slutändan innebär ökade boendekostnader för hushållen, eller att planerade bostäder inte byggs. Ökade kostnader gör det svårare för svaga grupper att efterfråga bostäder.

Region Stockholm anser att det är av vikt att rapporteringen görs så enkel som möjligt och att den administrativa arbetsbördan runt rapporteringen minimeras för att inte riskera att påverka bostadsbyggandet i framtiden. Det innebär bland annat att rapporteringen måste utformas i dialog med andra aktörer, och att befintliga processer måste återanvändas. Det innebär att Boverket aktivt måste samarbeta med landets kommuner för att så långt möjligt för att förebygga dubbelrapportering och att så långt möjligt integrera klimatrapporeringen med den rapportering som redan utförs i bygglovssammanhang.

Informationssäkerhet kopplat till sjukhus och annan samhällsviktig verksamhet

Eftersom sjukhus och kollektivtrafik faller inom samhällsviktig verksamhet medför det att information kan vara belagd med sekretess och vara särskilt skyddsvärd. Även om det är möjligt att skydda information med sekretess bör inte säkerhetskänsliga informationsmängder skapas där det inte är nödvändigt, eftersom det alltid finns en risk att informationen när den väl sammanställts också röjs. Region Stockholm anser därför att förslaget bör utvecklas så att samhällsviktig verksamhet undantas från rapportering, åtminstone i de delar som påverkar förmågan att skydda verksamheten.

Synpunkter gällande lagförslagets framtida intentioner

Av promemorian framgår att lagkravets framtida intentioner är att möjliggöra fastställande av gränsvärden för klimatpåverkan för byggnader per kvadratmeteryta. Sjukhus är komplicerade byggnader, vilket behöver beaktas i den fortsatta utvecklingen av lagen. På sjukhus bedrivs det många olika typer av verksamheter, från planerad öppenvård till livsuppehållande och tekniskt avancerad vård och komplicerade operationer. De inkluderar andra typer av verksamheter, såsom steriliseringsverksamhet, laboratorium, administrativa verksamheter och forskning. Verksamheterna

avgör i olika hög grad utformning av byggnaden samt val av konstruktionslösningar och material.

Region Stockholm vill påpeka vikten av att tydliggöra sjukhusbyggnaders särdrag i det fortsatta utvecklingsarbetet. För att fungera under höjd beredskap och kris behöver både sjukhusbyggnaderna och de fastighetstekniska systemen vara robusta och fungera vid olika typer av samhällsstörningar. Detta kan påverka hur hög klimatpåverkan uppförandet av sjukhusbyggnader har i förhållande till andra typer av byggnader.

De flesta studier och rapporter som utförts i branschen avseende klimatpåverkan i byggprocessen är baserade på flerbostadshus och anläggningsprojekt. Vårdfastigheter skiljer sig från dessa varför slutsatser och föreslagna åtgärder som identifierats hittills inte alltid automatiskt kan appliceras i vårdfastigheter. För att kunna begränsa klimatpåverkan från den typen av unika byggnader som enskilda sjukhusbyggnader utgör anser Region Stockholms att Boverket behöver utreda alternativa förslag för reduktion av klimatpåverkan vid vidareutveckling av lagen, snarare än fastställande av gränsvärden för tillåten klimatpåverkan per kvadratmeteryta.

I promemorian rekommenderas att byggherrar inte enbart utför klimatdeklarationer, utan även beaktar klimatpåverkan i tidiga planeringsskedan i byggprojekt. Region Stockholm anser att det är en förutsättning för klimatreducerande arbete och borde ingå som ett krav i lagförslaget.

Vid vidareutveckling av lagen vill Region Stockholm även lyfta vikten av att tydliggöra hur klimatreducerande åtgärder ska förhålla sig till andra viktiga krav, såsom robusthet, brandskydd, fuktskydd, bullerskydd, beständighet, inomhusmiljö samt byggnadens totala påverkan under sin livslängd. Det minimerar risken för suboptimering och ger förutsättningar för att byggnader med tillhörande verksamhet som helhet kan beaktas, och dessutom att byggnaders livslängd ökar, vilket i sig är värdefullt ur klimatsynpunkt.

Ekonomiska konsekvenser

I och med att lagen träder i kraft behöver Region Stockholm som byggherre upprätta klimatdeklarationer i nybyggnadsprojekt. I Region Stockholms investeringsplan finns i dagsläget ett byggprojekt inom fastighets- och

servicenämnden som kan komma att omfattas av lagförslaget avseende upprättande av klimatdeklaration vid upprättande av byggnad. En klimatdeklaration för en komplex vårdfastighet uppskattas kosta drygt 200 000 kr. Enklare fastigheter får lägre kostnader.

När det gäller investeringar inom kollektivtrafik har det inom ramen för remisstiden inte varit möjligt att bedöma hur många planerade byggnader som kommer att omfattas och därmed kvantifiera kostnaden av lagförslaget. För trafiknämnden kan lagen potentiellt omfatta stationsentréer och enstaka byggnader på depåområdet. Därtill kan plattformsrummen och depåbergrum eventuellt omfattas. För övriga kollektivtrafikinvesteringar kan lagförslaget potentiellt omfatta nybyggnation av depåer, eventuellt enstaka stationer och inbyggda terminaler.

Analys av klimatpåverkan och aktiva åtgärder för minskad klimatpåverkan i byggandet är metoder Region Stockholm redan använder i syfte att uppnå minskad klimatpåverkan. Lagförslaget kommer emellertid innebära merarbete för berörda nybyggnationer. Under förutsättning att Boverket utformar rapporteringen på ett administrativt effektivt sätt, och att information som ändå inhämtas av andra aktörer återanvänds, bedömer Region Stockholm att rapporteringen inte medför väsentligt ökade kostnader för Region Stockholm som byggherre.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör

Stefan Schildt
Tf. stabschef

Beslutsexpediering:

Akt
Finansdepartementet
Regionledningskontoret stabschef
Regionledningskontoret Hållbarhet
Tillväxt- och regionplanenämnden
Fastighets- och servicenämnden

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-04-29

RS 2020-0173

Godkänd av Carina Lundberg Udelepp, 2020-04-29